

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVIII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

24 лютого 2026

Київ 2026

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. Т.В. МАРЕНИ, Київ: МДУ, 2026. с. 353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 9 від 25 лютого 2026 року)

Редакційна колегія:

Голова Марена Т.В., в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Демидова Ю.О., проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 24 лютого 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методик викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2026

BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 2023. 14(4). P. 387–404.
DOI:10.18662/brain/14.1/426

9. Tolchieva H. *Recreational industry system: basic management, pedagogical approach, health effect*. Monograph. Opole: Publishing House ANS-WSZiA, 2023. 270 p. ISBN: 978-83-66567-57-3

10. Tomich L., Saienko V. Physical culture as a factor in the formation of a healthy lifestyle. *Exploring Quality of Life Amid Global and Local Transformations: Monograph*. Opole: Publishing House of the Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, 2024. P. 335–344. ISBN 978-83-66567-68-9

Хаджинова Ірина,
старший викладач кафедри педагогіки та освіти
Маріупольський державний університет

СТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

В умовах глобальних викликів, соціальної турбулентності та триваючого воєнного стану, проблема створення емоційно безпечного освітнього середовища у закладах вищої освіти набуває статусу критичної передумови не лише для успішної академічної діяльності, а й для збереження ментального здоров'я та цілісного професійного становлення майбутнього фахівця. Емоційна безпека в академічному просторі не є статичним станом; це динамічна система взаємин, умов та педагогічних впливів, що забезпечують відчуття захищеності, прийняття та стимулюють до самоактуалізації.

Емоційно безпечне освітнє середовище визначається як простір, у якому мінімізовано психологічне насильство, де здобувач освіти відчуває групову приналежність, усвідомлює свою значущість та потребу, а також має право на помилку без остраху перед жорстким оцінюванням. Це середовище, де студенти є ініціаторами змін, що сприяє не лише особистісному зростанню, а й позитивним трансформаціям у суспільстві. Важливою характеристикою такого простору є наявність емоційного контакту між усіма учасниками освітнього процесу, що є фундаментом для ефективної комунікації та співпраці.

Створення емоційно безпечного середовища починається з розуміння того, що емоційний комфорт є головним основою інтелектуальної діяльності. Коли людина перебуває в стані страху або тривоги, її мозок працює в режимі виживання, блокуючи творче мислення та здатність до глибокого аналізу. Натомість атмосфера поваги та організованості стимулює студентів до активного пошуку допомоги та обговорення сміливих ідей [1].

Здатність закладу освіти генерувати такий простір безпосередньо залежить від зміни вектору взаємодії від авторитарної до суб'єкт-суб'єктної моделі, де ключову роль відіграє емоційний інтелект науково-педагогічного працівника. Спираючись на концепцію Д. Гоулмана, можна стверджувати, що професійна майстерність викладача сьогодні вимірюється не лише рівнем володіння предметом, а й здатністю розпізнавати емоційні стани студентів та моделювати атмосферу довіри. Саме такий підхід дозволяє трансформувати потенційну тривожність здобувача перед помилкою у конструктивний досвід, де невдача стає не приводом для стигматизації, а точкою інтелектуального та особистісного росту [2].

Логічним інструментом реалізації зазначених умов у практичній площині виступає партнерська взаємодія, що ґрунтується на принципах прозорості, передбачуваності та взаємної поваги. Чітка структурованість освітнього процесу та зрозумілі критерії оцінювання мінімізують ситуативну тривожність, дозволяючи студенту зосередити внутрішні ресурси на саморозвитку. Коли освітнє середовище пропонує підтримку замість контролю, професійне становлення відбувається не всупереч системі, а завдяки їй, що забезпечує формування відповідальної та автономної особистості.

Водночас сучасні реалії висувають додаткові вимоги до безпекового контуру освіти, зокрема у сфері цифровізації та дистанційного навчання, де відсутність безпосереднього контакту може призводити до відчуття відчуження. У цих умовах викладач має стати модератором віртуальної взаємодії, що запобігає проявам кібербулінгу та підтримує інклюзивну культуру. Більше того, для вітчизняних ЗВО емоційна безпека сьогодні невіддільна від травмоінформованого підходу, що передбачає врахування можливого психотравмуючого досвіду учасників освітнього процесу та адаптацію навантаження до безпекової ситуації в країні.

Професійний розвиток здобувачів у безпечному просторі характеризується якісним становленням професійної ідентичності. Наявність емоційної «мережі безпеки» дозволяє студентам візуалізувати себе в майбутній професії та експериментувати з професійними ролями, що є ключовим для формування професійної суб'єктності та впевненості у власній компетентності. Психологічна безпека в студентських колективах також виступає каталізатором командної креативності: відчуваючи підтримку, учасники вільніше пропонують

інноваційні рішення та відкрито обговорюють помилки, що запобігає приховуванню професійних прорахунків у майбутній діяльності.

Таким чином, емоційно безпечне освітнє середовище є системним конструктом, що об'єднує педагогічну фасилітацію, конкретні технології соціально-емоційного навчання та інфраструктурну надійність. Його реалізація в закладах вищої освіти забезпечує перехід від формалізованого навчання до життєтворчого процесу, де розвиток «м'яких навичок», емоційної стійкості та професійної суб'єктності стає гарантом успішної самореалізації випускника. Стратегічним орієнтиром для університетів має стати системна підготовка науково-педагогічних працівників до створення таких умов, що дозволить підготувати генерацію фахівців, здатних до конструктивної діяльності в умовах глобальної невизначеності.

Література

1. Хаджинова І. Розвиток емоційного інтелекту майбутніх вчителів початкової школи [Підрозд. 2.4]: Науково-методичний супровід професійної підготовки педагогічних кадрів та керівних кадрів для Нової української школи: моногр. / за заг. ред. О.А. Голюк; Маріуп. держ. ун-т. Київ, 2024. С. 160-182. URL: <https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6031>
2. Goleman D. The brain and emotional intelligence: New insights. Northampton MA: More than sound, 2011. 65 p. URL: https://impactconnect.com.ng/wp-content/uploads/2023/06/The_Brain_and_Emotional_Intelligence-Daniel_Goleman.pdf